

Hur har elevernas bakgrund i friskolor och kommunala grundskolor förändrats de senaste 20 åren?

Bakgrundsfaktorer

Det finns en omfattande debatt om skolvalet som handlar om att det framförallt är högutbildades barn som går i fristående skolor. Vi har gjort en sammanställning av hur det ser ut under de senaste 20 åren. Den starkaste förklaringsvariabeln i Skolverkets sk SALSA-mått är elevernas föräldrars genomsnittliga utbildningsnivå på skolan. En hög genomsnittlig utbildningsnivå hos föräldrar ger högre modellberäknat förväntat medelbetyget på skolan. Övriga förklaringsvariabler är andel pojkar och andel nyinvandrade elever eller elever med okänd bakgrund där respektive hög andel ger lägre förväntade medelbetyg på skolan.

Föräldrarnas utbildningsnivå

För eleverna finns uppgifter om föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Dessa är indelade i tre nivåer som har poängsatts av Skolverket så här

- genomgången folkskola/grundskola (1 poäng)
- genomgången gymnasial utbildning (2 poäng)
- eftergymnasial utbildning (3 poäng)

Om det finns uppgift om båda föräldrars utbildningsnivå är det genomsnittlig utbildningsnivå som används för eleven. Annars är det den ena förälders utbildningsnivå som används. För varje skolenhet beräknas en genomsnittlig utbildningsnivå.

Utländsk bakgrund

Andel elever som har blivit folkbokförda i Sverige för första gången under de fyra senaste åren. Nyinvandrade elever infördes i SALSA 2013. Tidigare var det två uppgifter som utgjorde utländsk bakgrund i SALSA, andel elever som är födda utomlands respektive andel elever som har utlandsfödda föräldrar. I SALSA 2015 inkluderades även elever med okänd bakgrund i denna grupp.

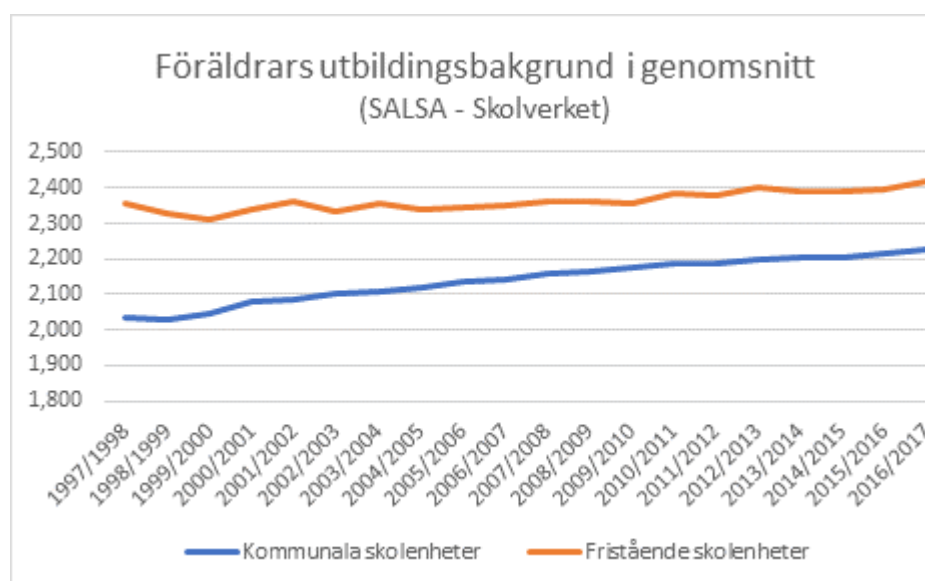
Fördelning pojkar och flickor

En faktor som också anses vara avgörande för förutsättningarna för en skola är fördelningen pojkar/flickor.

Skiftade bakgrundsfaktorer i kommunala och fristående skolor

De bakgrundsfaktorer som Skolverkets SALSA-mått tar i beaktande är föräldrars utbildningsbakgrund, antal nyanlända och könsfördelningen bland eleverna på skolan. Vid en jämförelse mellan kommunala skolor och friskolor kan det konstateras att bakgrundsfaktorerna skiftar. Vi vet från Skolverkets statistik att friskolor i genomsnitt har en högre andel elever med utländsk bakgrund än kommunala skolor, men att de har en lägre andel nyanlända mot bakgrund av att friskolornas lagstyrda kösystem premierar familjer som bott länge i Sverige och inte flyttat. Denna ordning har ändrats via en förändring av lagen, på initiativ av Friskolornas riksförbund, som ger friskolor möjlighet att anta nyanlända genom en särskild kvot. Dock infördes lagen efter den stora vågen av nyanlända under 2015 och 2016. Många kommuner har valt att placera de nyanlända eleverna i de egna skolorna och kommunikationen om att det är möjligt att välja skola är bristande i många kommuner. I de kommuner som det finns en väl etablerad samverkan mellan kommunen och de fristående skolorna har också friskolorna haft större möjligheter att bidra genom att ta emot nyanlända elever.

Nedan anges de genomsnittliga utbildningsbakgrunden för grundskole-elever i kommunala respektive fristående skolor och hur skillnaden har utvecklats under de senaste 20 åren. Siffran i parentes anger andelen friskoleelever. Det visar att skillnaden har näst intill halverats under dessa år.

Genomsnittlig utbildningsbakgrund hos föräldrar

	Kommunala skolenheter	Fristående skolenheter	Skillnad	Andel elever i friskolor
1997/1998	2,036	2,354	0,318	2,7
1998/1999	2,032	2,330	0,298	3
1999/2000	2,045	2,313	0,269	3,4
2000/2001	2,081	2,341	0,261	4,1
2001/2002	2,085	2,362	0,277	5
2002/2003	2,104	2,336	0,232	5,7
2003/2004	2,109	2,354	0,245	6,4
2004/2005	2,120	2,337	0,217	7
2005/2006	2,136	2,346	0,210	7,6
2006/2007	2,142	2,351	0,209	8,4
2007/2008	2,159	2,361	0,203	9,2
2008/2009	2,166	2,363	0,197	9,9
2009/2010	2,178	2,358	0,180	10,8
2010/2011	2,185	2,386	0,201	11,9
2011/2012	2,187	2,381	0,194	12,6
2012/2013	2,196	2,403	0,207	13,3
2013/2014	2,205	2,392	0,187	13,7
2014/2015	2,205	2,39	0,185	14,1
2015/2016	2,213	2,398	0,185	14,8
2016/2017	2,228	2,419	0,191	14,6

Källa : Skolverket samt egna beräkningar